

לה:

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

ממורת הש"ס

16) יבמות 1:1 (ב) סת ע.
יבמות 1:1 ג: לקח סב.
[בכריתות 1:1] (א) רש"י מ"ו.
(ד) מ"א אהרן. (ה) ויעש
ט"ו ע"ג שנת ע. ד"ה
העברה.

הנהגות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה יבול וכו'
ומכיון על כל נפשות:

רבינו חננאל

ולאמר ולאחריו אינו
מיטמא לאחוריו לא כל
שכן שאינו מטמא את
למה בא לומר דף הרי
שהיה הולך [לשוחט] את
ספחו ולפלו את בנו ושפט
שפת לו מה יבול וישפט
אמרו לא יטמא כשם
שאינו מיטמא הנזיר בימי
נזרו [בפ"י] שהוא מזהר
בהן להיטבטב כך לא
יטמא זה הדין [לשוחט]
את ספחו ולפלו את
בנו. ששם יטמא נמצא
בגורע מלשעות פסח או
מתעבב למול בנו ביום
השמיני לפיכך יתעסק
בבטויה וא"ל יטמא
כמו הנזיר שיטמא סטריו
ואינו מיטמא לאחוריו.
יכול כשם שאינו מטמא
למחר כך אינו מטמא אפי'
למה מצוה ת"ל לאחוריו
לאחוריו הוא דאנו מיטמא
[אבל מטמא] הוא למה
מצוה שבת שדחת פסח
עבודה אינו דין שהיה
קבורה מה מצוה דוחה
אוהה. ודחינו רציונה
הוכיח שדוחה עבודה
שאינו מעט מובחי תקנו
למות ואין רציונה דוחה
שבת כדבא דאמר כבר
פסקה גמא דבי ר'
ישמעאל דתניא לא תבערו
אש בכל מושבותיכם מה
הלמור לומר מייד שבת
חובת הגוף היא וחובת
הגוף נדחית בארץ ובחוצה
לארץ. מושבות דכתב
רחמנא הבא להם לו.
אלא כתיב הבא בכל
מושבותיכם ולהלן הוא
אומר והיו אלה לכם לחקק
משפט לזרועיכם בכל
מושבותיכם. מה מושבות
האמור להלן מיתת ב"ד
אף מושבות האמור בשבת
מיתת ב"ד כגון שריפה.
ואמר רחמנא לא תבערו
אש מיכן שאין מיתת
ב"ד דוחה את השבת.
אמר אביי השתא דאמרו
אין רציונה דוחה שבת
לא תהא רציונה וכו'
דוחה עבודה קפ"ו וכו'
עד והכתיב מעט מובחי
ההוא בקרבן יחיד דלא
דחי שבת. אמר רבא
לא תהא רציונה דוחה

שבת שגדחית מפני העבודה. הקשה הר"ר יעקב דאורליינ"ש
וינמא דיו מה עבודה לא מדחיה אלא כשבז ואל תעשה
אף שנת לא מדחה אלא כשבז ואל תעשה ולמאן דלית ליה דיו [בניק דף
וה. וסת] היכא דמפריך קל וחומר ינחא וי"ל מ"מ איכא ק"ו דהשתא
ומה עבודה שהיא קלה דוחה שבת
קבורת מת מזהה לא כ"ש דלכל הפחות
לא גרע מעבודה והא דלמיר כסוף
פרק כ"ד הרגל (סס) ומה במקום
שהקל על השן ועל הרגל כד"ר שהיה
פטור החמיר עליהם כדמות הניזק
לשם נזק שלם מקום שהחמיר על
הקפן כד"ר שהיה חייב אינו דין
שנחמיר עליו כדמות הניזק לשלם
נזק שלם ולא חמירין דיו מה כד"ר חזי
נזק אף כדמות הניזק חזי נזק ואמאי
לא חמירין ומה שן ורגל הקל חמור לא
ויעבד ק"ו מזהה ולא מצי פריך
מזליה וי"ל מ"מ הוה מצי למימר
רציונה מוכיח על היכי דרציונה לא
דחיה שבת אף על פי שדוחה את
העבודה לדחיה שבת ה"ג קבורת
מת מזהה לא מדחה שבת אף על פי
שראינו את המילה דחיה שבת:
שנאמר מעט מובחי. ואפי' אין
שם קהן ראו לעבוד

את העבודה נדחית ואפי' דמה
שליחה דוחה את העבודה לאו משום
דלציונה דוחה את העבודה אלא
משום דגנבא לא חזי כדאמרין
[בכריתות דף ג:]. כהן שהרג את הנפש
לא ישא כפיו שנאמר [ושפיה ח] ידיכם
דמים מלאו וכ"ש עבודה וי"ל דעל
כרחיך חזי דהא לא מיחיל לעבודה
ועשיות כפיס חומרא בעלמא הוא
ועוד וי"ל דשאינו שואות כפיס לפי
שהרג צדיק ואין קטיגור נעשה
קטיגור כדכתיב כההוא קרא ופרישכס
כפיס את עליס עיני וגו':

מושבות מה ת"ל. והא דדרשי'
נפס"ק דשנת (ד' ב.)
גבל מושבותיכם אי אתה מצעיר אבל
אתה מצעיר כמדורת בית המוקד
היינו משום דכתיב מושבותיכם ולא
כתב מושבות וכי תימא כוליה להכי
הוא דלמא א"כ לכתוב בכל גבולכם
אלא מדכתיב לשון מושבות דרשינן
ב"ד וא"ת כוליה לב"ד ולהיחא דשנת
הוא דלמא ומנא ליה לרבי יוסי ללאו
ולרבי נתן לחלק מצינו מדכתיב לא
מצעיר ולא כתיב לא תעשו מלאכה
ב"ד והיחא דשנת אכל אתה מצעיר
אבל אתה מצעיר מושבותיכם ואלא
דריש לקיש כיון דליכא למימר רציונה
מוכיח שדוחה את העבודה
הא איכא למימר שאין דוחה מקל וחומר
ואם כן הדרא קושין לזכותיך
קשאי דר"ל: **אין** רציונה דוחה איתה.
וא"ת וינמא דיו ומה רציונה
לית ליה דיו היכא דמפריך קל וחומר
ניחא:

לא תהא רציונה. רבא נמי פשיטא ליה
דלא מצי למימר הכי דא"כ לא מימוקס
מעט מובחי אלא קאמר לנאביי אי
בתר ק"ו אולת
לנאקשויי לרבי יוחנן ומפקו ליה לקרא
מקרבן ליבור א"כ גם בקרבן יחיד לא
מימוקס אלא ודאי לא אמרינן קל וחומר:
ומה

ושמע שמע לו מס. קריבו: יכול יעמא
אמרם לא יעמא. דהא
נזיר הוא וכתיב [ויקרא כה] על (ה)
נפשות וגו' [דוארזך דכריס הוא לשון
המשנה זו יכול אף מת מזהה כן
ת"ל ולאחוריו דלא איצטריך אלא
קדושה הרבה ועסקי מזהה לאחוריו
הוא דהואיר הכתוב שלא ליעמא אכל
מיטמא למת מזהה: **רציונה מוכיח**
שדוחה את העבודה. דכתיב מעט
מובחי תקחנו למות שאם היה כהן
רוצה ורצה לעבוד מביאין אותו לידון
כב"ד ובלבד שלא יורידוהו מעל
המוצא מעט אש כבר התחיל דכתיב
מעט מובחי ולא מעל: **כבר פסקה.**
דלא דחיה קפמ: **מה** ס"ל. קא ס"ל
דלחבננה קאמר מה ס"ל הא כתיב
(שמות כ) לא תעשה כל מלאכה:
ופרכינן מה ס"ל אי לר' יוסי ללאו כו'.
ללאו ילמא מכלל שאר המלאכות
לומר דף שזין כהן אמת לקי ילמא
לאו בעלמא: **לחלק ילמא.** מן הכלל
ללמד על הכלל כיון ילמא שלא תאמר
לכל המלאכות בעלמא אמת
אינו חייב אלא אמת לקי ילמא זו
להקיש אליה את כל הכלל ולומר דף
מה זו מיוחדת שיהא אז מלאכה
וחייבין עליה כפי עממה שהרי הוהיר
עליה לאו כפי עממה אף כל שהיא
אז מלאכה וישבין עליה כפי עממה:
מושבות קא קשוי ליה. למנא ועלה
קאמר מה ת"ל. כל היכא דכתיב
מושבותיכם גל ללמד בכל מקום
שאחסו יושבין ולהביא מזהה ללמד:
חובת הגוף היא. חובה המוטלת על
האדם ואינה מוטלת על הקרקע כגון
מלות שביעית ולא על פירות קרקע
כגון ערלה וכלאים ותרומות ומעשרות
ותנן בפ"ק דקידושין (דף טו:) כל מזהה
המלויה בדרך לומר על הקרקע
ויפריחוהו אינה נדחית אלא בדרך
וכל שאינה מלויה שדחיה על הקרקע
בדרך בין בחו"ל וילף מש"ל: **שנת**
אני. והומת בין בחול בין בשבת
דחיה לן מק"ו מעבודה כדאמרין
לעיל: או אינו אלא פטונו מיסא כ"ד.
כמשמע מילול והא חזי מקיים
והומת בחול ולא בשבת דק"ו פריכא
הוא דליכא למימר קבורת מת מזהה
מוכיח שדוחה עבודה ואינה דוחה
שבת: או אינו אלא אפי' בשבת. קאמר
והומת דק"ו לאו פריכא הוא דהאי
דקא אמרת מקבורת מת מזהה היא
גופה מיקשי לן וינמא דחידתי שבת
מק"ו מעבודה ת"ל מושבותיכם והכי
מפרש לה בפ"ק דיבמות (א:). והיו אלה
לכס. כפרשת רזמחם כתיב גבי

ושמע שמע לו מת יכול יטמא אמרת לא
יטמא יכול כשם שאינו מטמא לאחוריו כך
אינו מטמא למת מצוה ת"ל ולאחוריו
לאחוריו הוא דאינו מטמא אבל מטמא
למת מצוה שבת שנידחת מפני עבודה אינו
דין שתהא קבורת מת מצוה דוחה אותה
א"ל רציונה תוכיח שדוחה את העבודה
ואינה דוחה את השבת רציונה גופה תרהר
את השבת מק"ו מה עבודה שדוחה את
השבת רציונה דוחה אותה שנאמר 'מעט
מובחי תקחנו למות שבת שנידחת מפני
עבודה אינו דין שתהא רציונה דוחה אותה
אמר רבא כבר פסקה תנא דבי ר' ישמעאל
ד' דתנא דבי רבי ישמעאל 'לא תבערו אש
מה ת"ל מה ת"ל א"ל ר' יוסי ללאו יצאת אי
לרבי נתן לחלק יצאת יבדחתיא הכרעה
ללאו יצאת דברי ר' יוסי ר' נתן ואמר לחלק
יצאת אלא אמר רבא תנא מושבות קשאי
ליה מושבות מה ת"ל מכדי שבת חובת
הגוף היא וחובת הגוף נדחית בין בארץ בין
בחו"ל' מושבות דכתב רחמנא למה לי
משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפי
שנאמר יכי יהיה באיש חטא משפט מות
והומת שומע אני בין בחול בין בשבת והא
מה אני מקיים ימחליה מות יומת בשאר
מלאכות חוץ ממויתת בית דין או אינו אלא
אפי' מיתת ב"ד ומה אני מקיים והומת בחול
אבל לא בשבת או אינו אלא אפילו בשבת
ת"ל לא תבערו אש בכל מושבותיכם ולהלן
הוא אמר 'והיו אלה לכם לחקק משפט
לזרועיכם בכל מושבותיכם מה מושבות
האמור להלן ב"ד אף מושבות האמור כאן
בית דין ואמר רחמנא לא תבערו אש בכל
מושבותיכם אמר אביי השתא דאמרת אין
רציונה דוחה את השבת אין רציונה דוחה
את העבודה מקל וחומר ומה שבת
שנידחית מפני העבודה אין רציונה דוחה
אוהה עבודה שהיא דוחה את השבת אינו
דין שלא תהא רציונה דוחה אותה אלא הא
דכתיב מעט מובחי תקחנו למות ההוא
לקרבן יחיד דלא דחי שבת אמר רבא 'אי
(הכי) לא תהא רציונה דוחה קרבן יחיד מק"ו
כה

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין

ממות ב"ד: **ואמר רחמנא לא** תבערו אש
ב"ד **דאמרם.** מלא תבערו ואין רציונה דוחה שבת על כרחיך מהשתא
אין רציונה דוחה עבודה מק"ו: **אמר רבא.** אי
תו לא מימוקס מעט מובחי דאי איכא למידרש נמי
ק"ו שדחה מפני קרבן יחיד דקסבר נדרים ונדות קריבים כד"ר:
אין